

DEBATT

En utopi eller en möjlighet?

Under de senaste decennierna har debatten om nordiskt samarbete hållit en låg profil. Officiellt finns visserligen både ett Nordiskt råd och ett Nordiskt ministerråd, men dessa organisationer för en tynande tillvaro. Internt har det till och med förts fram förslag om att organisationerna borde läggas ned.

En förklaring är att EU successivt får en allt större betydelse men en annan förklaring är den tilltagande globaliseringen. Inför bägge utmaningarna har de nordiska länderna valt strategin att var för sig försöka vinna fördelar. I skuggan av den lätt ansträngda politiska situationen mellan de nordiska länderna te det sig därför som allt mer tveksamt om det nordiska samarbete överhuvudtaget kommer att kunna spela en roll i framtiden.

Diskussionen om nordiskt samarbete har funnits sedan sekler även om sakfrågorna har varit olika. Det som idag återstår av alla tidigare grandiosa planer är i princip en anonym, ritualiserad mötesverksamhet som äger rum med jämna mellanrum och som knappast någon tidning ens längre bryr sig att rapportera om.

DET KANSKE ALLVARLIGASTE PROBLEMET inom dagens nordiska samarbete är dock inte orsakat av yttre krafter utan den djupa spricka som har uppstått inom samarbetet, den mellan Finland och det övriga Norden. Det faktum att engelska numera är kontaktspråket mellan Finland och det övriga Norden är tecken i tiden.

Det finns fler händelser inom de nordiska ländernas etablissemang som visar vilka starka spänningar som finns. Sammandrabbningen mellan den svenska och norska regeringen 1999 är

"Under de senaste decennierna har debatten om nordiskt samarbete hållit en låg profil."

Enligt Lennart Bodström sammanfattning under hösten 1999 med följande ord: "I Sverige finns ett ointresse för [de nordiska] grannländernas vardagskultur som gränsar till medvetet motstånd..." är mycket träffande.

kanske det tydligaste exemplet, men relationerna mellan den svenska och danska regeringen har också under en tid varit frostiga efter några häftiga angrepp från svensk sida. Den tidigare utrikesministern

Lennart Bodström samman-

Bodströms antydning om ett "medvetet motstånd" är intressant på flera sätt. Ja, faktum är att detta motstånd bland etablissemang har funnits sedan sekler. Men den kanske intressantaste frågan är om vi finner denna negativa inställning även hos folken? Nej, knappast. Enligt en dansk opinionsundersökning våren 2004 i Danmark, Norge och Sverige visade det sig istället finnas ett mycket starkt folkligt stöd för ett närmare regionalt samarbete istället för EU.

RESULTATET AV DESSA INTERNA SPÄNNINGAR och den snabba utvecklingen i omvärlden har lett till något av ett lågvattenmärke för det officiella nordiska samarbetet. Föreningen Nordens representationskontor i Stockholm är kanske den tydligaste temperaturmätaren, ty det verkar vara lika öde som DDR:s gamla Kulturcentrum i Stockholm!

Utmaningen för oss skandinaver är att finna nya former för ett framtida regionalt samarbete, som är anpassade till den nya situation som uppstod efter 1990. EU:s havererade Lissabonstrategi och den ständiga utflyttningen av arbetsplatser till låglöneländer visar på EU:s svårigheter att ens kunna vända utvecklingen i rätt riktning.

Ett alternativ är att det nordiska samarbetet reformeras genom en ny samarbetsstruktur. De fyra länderna Danmark, Island, Norge och Sverige borde gå vidare i ett statsförbund och satsa på en djupare, mer västligt orienterad skandinavisk integration.

Gemensamma yttre gränser, gemensamt universitetsväsende, koordinerad penningpolitik, koordinerad industripolitik (i sätt samarbete med universiteten) samt en mer enad stämning inom utrikespolitiska frågor skulle stärka Skandinavien position i en globaliserad ekonomi.

Utmaningen är därför att utifrån ett skandinaviskt perspektiv bättre balansera skandinaviska och övriga utrikesfrågor mot varandra för att tillsammans klara globaliseringens utmaningar!

TOMAS LARSSON,

medlem i föreningen Fritt Norden, sommarboende i Mellbystrand